

12. Shpakovych, O. (2010). Osoblyvosti sposobiv implementatsii mizhnarodno-pravovykh norm [Features of ways of implementation of international legal norms]. *Viche*, 17, 23-25. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/viche_2010_17_11 [in Ukrainian].

13. Biriukov, P. N. (2018). *Mezhdunarodnoe pravo v 2 t. Tom 1 : uchebnyk dlia akademicheskoho bakalavryata [International law in 2 volumes. Volume 1: textbook for academic undergraduate International law in 2 volumes. Vol. 1: textbook for academic undergraduate]*. M. : Yzdatelstvo Yurait [in Russian].

14. Sereda, T. M. (2013). Zahalnoteoretychna kharakterystyka mekhanizmu implementatsii norm prava Yevropeiskoho Soiuzu v Ukraini [The general theoretical description of the mechanism for the implementation of European Union law in Ukraine]. *Naukovyi visnyk Natsionalnoi akademii vnutrishnikh sprav*, 2, 405-411. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvknusv_2013_2_56 [in Ukrainian].

15. Hansen, A. (2015). AjV-Workshop: International Law and Domestic LawMaking Processes (Conference Report), *Völkerrechtsblog, University of Basel, Law Faculty*. Retrieved from <https://voelkerrechtsblog.org/ajv-workshop-international-law-and-domestic-law-making-processes/> [in English].

16. Beenakker, E.B. (2018). The implementation of international law in the national legal order: a legislative perspective. Retrieved from <http://hdl.handle.net/1887/63079> [in English].

Стаття надійшла до редакції 21.03.2019

УДК 340.5

*Поляруш Світлана Іванівна,
кандидат історичних наук, доцент
доцент кафедри державно-правових дисциплін
та адміністративного права
Центральноукраїнського державного педагогічного
університету імені Володимира Винниченка
sv_polyarush@ukr.net*

АНТИАЛКОГОЛЬНЕ ЗАКОНОДАВСТВО: СВІТОВИЙ ТА УКРАЇНСЬКИЙ ДОСВІД

У статті розкривається проблема державної політики обмеження надмірного вживання алкоголю населенням як в Україні, так і за кордоном. Особлива увага приділена історичному контексту висвітлюваного у статті питання. Охарактеризовані розроблені за ініціативи Всесвітньої Організації Охорони Здоров'я (ВООЗ) міжнародні та європейські нормативні акти, що визначають стратегії діяльності держав світу у сфері боротьби з алкоголізмом як усього населення, так і окремих його прошарків. Проаналізоване сучасне національне законодавство України у контексті реалізації найбільш ефективних напрямків протидії вживанню алкоголю населенням, запропоновані останніми роками ВООЗ. Уточнені поняття „сухий закон” та „антиалкогольне законодавство”. Зроблена спроба порівняння сучасного стану розвитку українського антиалкогольного законодавства з антиалкогольним законодавством економічно розвинених європейських країн.

Ключові слова: антиалкогольне законодавство, стратегія боротьби з алкоголізмом.

Poliarush S. ANTI-ALCOHOL LEGISLATION: GLOBAL AND UKRAINIAN EXPERIENCE

The article reveals the problem of government policy of restricting excessive consumption of alcohol by the population both in Ukraine and abroad. Particular attention is paid to the historical context covered in the article. The World Health Organization (WHO) has developed international and European regulations defining the strategies of the states of the world in the field of combating alcoholism for the population as a whole, as well as its individual layers, based on the initiatives of the World Health Organization (WHO). The analysis of the current national legislation of Ukraine in the context of implementing the most effective areas of counteraction to the use of alcohol by the population, proposed in recent years by the WHO. It's clarified the meaning of "dry law" and "anti-alcohol legislation". An attempt was made to compare the current state of development of Ukrainian anti-alcohol legislation with the anti-alcohol legislation of economically developed European countries.

Key words: anti-alcohol legislation, the strategy of struggle against alcoholism.

Постановка проблеми. Боротьба з пияцтвом є нагальною проблемою більшості держав світу. Україна у цій боротьбі не виняток. Через алкоголізм щороку в Україні помирає понад 40 тисяч осіб, а за рівнем вживання алкоголю ми займаємо шосте місце в світі. Такі цифри не тільки викликають занепокоєння у суспільстві, а й змушують вивчати досвід економічно розвинутих країн по втіленню запропонованих Всесвітньою Організацією Охорони Здоров'я (ВООЗ) стратегій витвердження націй.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питаннями розкриття причин пияцтва, його негативних наслідків для суспільства, державної політики у сфері боротьби з пияцтвом займаються медики, педагоги, історики, державні управлінці, юристи, психологи, соціологи. Не претендуючи на повний перелік авторів наукових доробків, назвемо лише невелику групу науковців, які розкривали окремі аспекти проблеми

алкоголізму і шляхів її подолання як у минулі часи, так і в сьогоденні: В.Батиргареева, П.Біліченко, В.Бойко, В.Бурлака, А.Гайдабрус, Р.Галицький, О.Галустян, В.Гаркуша, В.Гончарук, О.Гордійчук, О.Григоренко, С.Іванов, Н.Крик, Ю.Латиш, С.Линник, М.Лук'янченко, В.Макарчук, А.Нарадько, С.Орлик, К.Петрова, О.Прищепа, О.Радзевілова, С.Рудава, О.Сажок, В.Соколов, З.Степник, В.Стремецька, Н.Херсонєць, А.Червінчук, С.Яценко та інші.

Мета статті. На основі сучасної нормативної бази охарактеризувати державну політику в сфері боротьби з надмірним споживанням алкогольних напоїв в Україні і світі.

Виклад основного матеріалу. Експерти ВООЗ зазначають, що у світі щороку від надмірного споживання алкоголю вмирає більше 3 млн. осіб. Ця цифра перевищує смертність від СНІДу, насильства і дорожньо-транспортних подій разом узятих [1].

28 вересня 2018 р. ВООЗ запустила нову ініціативу по боротьбі з алкоголем та технічний пакет SAFER, в якому визначаються п'ять ефективних стратегій, що допоможуть урядам знизити шкідливе вживання алкоголю і зменшити пов'язані з ним медичні, соціальні і економічні наслідки. SAFER – це своєрідна дорожня карта, розроблена ВООЗ, для підтримки державних органів у боротьбі з неінфекційними захворюваннями. SAFER пропонує такі напрямки подолання надмірного вживання алкоголю:

- Посилити обмеження на доступність алкоголю.
- Посилити заходи протидії водінню у нетверезому стані.
- Полегшити доступ до скринінгу, коротким втручанням і лікуванню.
- Забезпечити дотримання заборон або всеохоплюючих обмежень на рекламу, спонсорство и просування алкоголю.
- Підвищувати ціни на алкоголь через акцизи і цінову політику.

Вказані вище стратегії є актуальними для України. Так, у всесвітньому рейтингу здоров'я Україна посідає 14 позицію за кількістю смертей від алкоголю. Очолюють цей антирейтинг Сальвадор, Росія та Естонія. Найменше осіб через вживання алкоголю помирає в Ірані [2]. За звітом міжнародної компанії PwC, за рівнем споживання алкоголю Україна посідає шосте місце у світі (13,9 л чистого спирту на душу населення), поступаючись Румунії (14,4 л), Росії (15,1), Литві (15,4), Молдові (16,8) та Білорусі (17,5 л). Найменше вживають алкоголь у Мавританії, Кувейті, Лівії та Пакистані (лише 100 мл чистого спирту на рік). Правда, враховувалася лише легальна продукція [3].

Крім того, за даними Міжнародного проекту «Європейське опитування учнів щодо вживання алкоголю та інших наркотичних речовин (ESPAD)» що здійснюється з 1995 року за ініціативою Шведської ради з інформації про алкоголь та наркотики (CAN), а також при підтримці Європейського центру моніторингу наркотиків та наркоманії (EMCDDA) в Лісабоні, і Експертного комітету Помпиду з епідеміології та наркотиків при Раді Європи у Страсбурзі, за рівнем дитячого алкоголізму наша країна посідає перше місце у світі [4].

Приведена вище статистика дуже невтішна. У той же час, необхідно констатувати, що державні органи здійснили цілу низку системних заходів для покращення ситуації з надмірним вживанням алкоголю в Україні.

У 2010 р. Всесвітня асамблея охорони здоров'я спеціальною резолюцією затвердила «Глобальну стратегію скорочення шкідливого споживання алкоголю» [5], а у 2013 р. «Глобальний план дій ВООЗ по профілактиці неінфекційних захворювань і боротьбі з ними на 2013–2020 рр.» (відомий як Глобальний план дій по НІЗ)[6, с. 261]. У цих документах було визначено алкоголь як один із провідних факторів розвитку більше 60 видів хвороб і травм, а отже і ризику передчасної смерті та інвалідності. Крім того, 25 вересня 2015 р. Генеральна Асамблея ООН прийняла резолюцію “Перетворення нашого світу: Порядок денний в області сталого розвитку на період до 2030 року” (скорочена назва - Цілі Сталого Розвитку), в якій визначено 17 цілей та 169 конкретних завдань поліпшення життя людства у глобальному масштабі. На третьому місці серед глобальних цілей усіх держав світу є забезпечення здорового способу життя та сприяння благополуччю для всіх в будь-якому віці. Зокрема, для її реалізації планується до 2030 р. зменшити на третину передчасну смертність від неінфекційних захворювань та покращувати профілактику та лікування залежності від психоактивних речовин, у тому числі зловживання наркотичними засобами й алкоголем [7].

Оскільки європейський регіон характеризується найвищим рівнем споживання алкоголю у світі, за ініціативою регіонального відділення ВООЗ були прийняті декілька важливих документів: Основи політики щодо алкоголю в Європейському регіоні ВООЗ (2006 р., EUR/RC55/11), Європейський план дій по скороченню шкідливого вживання алкоголю 2012-2020 рр. (2011 р., резолюція EUR/ RC61/R4 E), Основи нової Європейської політики в охороні здоров'я «Здоров'я-2020» (2012 р.). Зокрема, у Європейському плані дій по скороченню шкідливого вживання алкоголю 2012-2020 рр. визначено десять напрямків протидії надмірному вживанню алкоголю: лідерство держави у боротьбі з пияцтвом, поінформованість та підтримка суспільства; заходи органів охорони здоров'я; дії у співтовариствах і на робочих місцях; політика і контрзаходи щодо управління транспортними засобами у стані алкогольного сп'яніння; доступність алкогольних напоїв; маркетинг алкогольних напоїв; цінова політика; зменшення негативних наслідків алкогольного сп'яніння; скорочення негативних наслідків вживання спиртних напоїв, виготовлених незаконно; моніторинг та епідеміологія [8, с. 9-31]. Фактично тут прописані основні напрямки законотворчості держав Європи у сфері боротьби з пияцтвом.

Зазначимо також, що Європа віднесена до західного типу споживання алкоголю, оскільки перевага надається слабоалкогольним напоям (пиву, винам). Україна ж більше тяжіє до північного типу – переважання

вживання міцних напоїв (горілка, коньяк).

Є країни, де спеціальними законами заборонено вживання алкоголю громадянам. Це переважно Африка, Близький Схід і Азія: Бруней, Іран, Ірак, Ємен, Лівія, Саудівська Аравія, Об'єднані Арабські Емірати, Афганістан, Бахрейн, Бангладеш, Індія, Судан, Сомалі, Пакистан, Мавританія, Мальдіви.

На нашу думку, такі спеціальні закони і називаються “сухими законами”. У науковій літературі можна зустріти розширене тлумачення вказаного вище поняття. Зокрема, С. Іванов розглядає його як систему заходів повної заборони або суттєвого обмеження виробництва і розповсюдження спиртвмістовних речовин з метою викоринення алкоголізму, покращення здоров'я нації та зміцнення правопорядку[9]. Вважаємо, що у даному випадку було б доцільним використання до усіх законодавчих актів, що лише обмежують вживання алкоголю, терміну «антиалкогольне законодавство».

Історії відомо декілька спроб у різних державах безуспішного запровадження законодавчої заборони вживання алкоголю населенням. Найбільш відомим і суворим був «сухий закон» США 1920-1933 рр., менш відомі - спроби частково обмежити вживання алкоголю у Швеції 1865-1957 рр., в Ісландії 1915-1935 рр., антиалкогольне законодавство Польщі 1920-1922 рр. Періодично включалася в антиалкогольну кампанію спочатку Російська держава, а пізніше – радянська. Суттєві обмеження на вживання алкоголю встановили царські укази від 14 травня 1874 р., 14 травня 1885 р., 8 січня 1886 р., 8 травня 1892 р., 1 січня 1895 р. та 9 липня 1914 р.[10, с. 9-12]. Радянська держава теж намагалася боротися з надмірним вживанням алкоголю народними масами. Зокрема, протягом 26 жовтня 1917 р – 26 серпня 1923 рр. діяв радянський “сухий закон”, другою спробою була антиалкогольна кампанія М. Горбачова (17 травня 1985 р. – кінець 1988 р.) [11].

Цікаво, що ініціаторами обмеження вживання алкоголю були як державні структури, що впроваджували здоровий спосіб життя “зверху”, так і народні маси (ініціатива “знизу”). Скажімо, в Ісландії проводився з цього питання всенародний референдум. Середина XIX ст. у Російській імперії ознаменувалася масовим селянським рухом за тверезість, спрямованим проти відкупної системи торгівлі алкоголем.

Як правило, усі антиалкогольні кампанії, нав'язані “зверху”, закінчувалися крахом, оскільки негативні наслідки переважали над позитивними.

Для ефективної боротьби за витверезення нації необхідний комплекс довготривалих правових, економічних, медичних, просвітницьких заходів, які і пропонує ВООЗ через дорожню карту SAFER.

Розглянемо спочатку в межах SAFER першу стратегію подолання надмірного споживання алкоголю: *посилення обмеження на доступність алкоголю*. Такі обмеження включають регулювання часу роздрібного продажу алкогольних напоїв, встановлення місць продажу алкоголю, обмеження кола осіб, які мають право його купувати, боротьбу з незаконним виробництвом і розповсюдженням алкоголю.

22 березня 2018 р. Верховна Рада України прийняла Закон про внесення змін до окремих законодавчих актів щодо обмеження продажу алкогольних напоїв на території України. За вказаним нормативним актом сільські, селищні, міські ради в межах території відповідної адміністративно-територіальної одиниці можуть встановлювати заборону продажу суб'єктами господарювання (крім закладів ресторанного господарства) усіх видів алкогольних напоїв у визначений такими органами час доби [12]. До прийняття вказаного Закону, заборони на продаж алкоголю у нічний час діяли у Львові, Івано-Франківську, Черкасах, Ужгороді, Луцьку, Маріуполі, Києві, Сумах. Із травня 2018 року заборону також ввели Дніпро, Запоріжжя, Миргород, Умань, Ковель, Хорол, Бердянськ. Кількість міст поступово збільшується. У багатьох країнах світу теж запроваджені заборонні норми на продаж алкоголю у нічний час (з 21.00-22.00 до 6.00-10.00). Це такі країни, як Австралія, Ізраїль, Індонезія, Ірландія, Італія, Латвія, Литва, Нідерланди, Німеччина, Норвегія, Португалія, окремі штати США і Канади, Туреччина, Угорщина, Фінляндія, Франція, Швеція, Швейцарія [13]. Наслідком таких обмежень стало значне скорочення ДТП, низки злочинів, що вчиняються напідпитку.

Обмеження місць та кола осіб для продажу алкогольних напоїв встановлені ще у 1996 р.[14], однак, суттєво доповнені Законом України у 2010 р. [15] Зокрема, роздрібна торгівля алкогольними напоями забороняється у освітніх та навчально-виховних закладах, закладах охорони здоров'я, у закладах культури, у приміщеннях, де здійснюється торгівля товарами дитячого асортименту або спортивними товарами, у закритих спортивних спорудах, з торгових автоматів; з рук; у невизначених для цього місцях. Споживання ж пива, слабоалкогольних та алкогольних напоїв забороняється ще й у громадському транспорті, у ліфтах і таксофонах, на дитячих і спортивних майданчиках, у скверах і парках, у приміщеннях державних установ. Кодекс України про адміністративні правопорушення (КУпАП) за ст. 156, 160, 178 та 179 передбачає низку санкцій за порушення вказаних вище заборон. Так, ст. 178 КУпАП встановлює попередження або дуже скромні штрафи за розпивання пива, слабоалкогольних та алкогольних напоїв у заборонених місцях чи появу у громадських місцях у п'яному вигляді, що ображає людську гідність і громадську мораль. Штраф становить усього від одного до п'яти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (17-84 грн.), повторні дії протягом року тягнуть за собою штраф від трьох до семи неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (51-119 грн.). Звичайно, такі санкції є дуже малоефективними. 16 січня 2018 р. у Верховній Раді України був зареєстрований законопроект № 7490 В.Ю.Мисика, де запропоновано підвищити штрафи у першому випадку до 20-30 (340-510 грн), а у разі повторного вчинення правопорушення – у 30-50 (510-850 грн.) неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

У Європі починаючи з 2012 р. встановлені високі штрафні санкції за порушення правил вживання спиртних напоїв. В Іспанії штраф сягає 500 євро для осіб до 18 р., а повнолітні особи платять 600- 1100 євро, в

столиці Італії – 25-500 євро, в Хорватії – 5-150 євро, у окремих містах Польщі з 2018 р. – до 100 злотих (24 євро) [16].

Думається, що і українське законодавство буде поступово підвищувати розмір штрафів за порушення норм щодо місць вживання алкоголю. Крім того, зростатиме і статистика притягнення осіб до адміністративної відповідальності за вказане правопорушення. Так, у 2016 р. штрафи за ст. 178 КУпАП сплатило 70581 особа на суму 3, 4 млн. грн., у 2017 р. відповідно 121361 особа на суму 6, 2 млн. грн., а у 2018 р. – 139723 осіб на суму 7, 4 млн. грн. [17].

Що ж стосується вікових обмежень продажу алкоголю, то вони визначені віком повноліття особи – 18 років. У Верховній Раді України зареєстрований законопроект № 8437 від 06.06.2018 р про заборону продажу алкогольних напоїв особам до 21 р., парламентські комітети його схвалили і рекомендували до прийняття. Крім того, зростає проблема безконтрольного продажу алкоголю і тютюну неповнолітнім. КУпАП у ст. 156 встановлює штраф для порушників вікових обмежень у розмірі від 100 до 400 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (1700-6800 грн.). Однак, це не зупиняє продавців-правопорушників. Законопроект № 9065 від 06.09.2018 р. пропонує підвищити штрафні санкції за продаж алкоголю неповнолітнім до 1000-2000 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (17000-34000 грн.).

У більшості країн світу вік, з якого можна купувати алкоголь коливається у межах 18-21 року, у деяких магазинах Великобританії – до 25 років. А от штрафи за порушення вікових обмежень дуже високі. Так, в Італії штраф для продавця-порушника сягає до 1000 євро, проте, можливий і тюремний строк до одного року, у Франції – 7500 євро, у Швейцарії встановлене тюремне ув'язнення до трьох років [18].

Вважаємо, що поступово допустимий вік продажу алкоголю буде підвищений до 25 років, оскільки подовжується тривалість життя людини, а з ним збільшується молодий вік (ВООЗ вважає, що молодістю можна вважати вік до 44 р.). Окрім того, Україна йде по шляху економічно розвинених країн світу - посилює рівень відповідальності за порушення вікових обмежень на продаж алкоголю. Зауважимо також, що в нашій державі поки-що слабкі засоби контролю за дотриманням антиалкогольного законодавства, а потреба у швидких і високих прибутках домінує над законслухняністю.

Слушним буде зробити також декілька зауважень щодо боротьби з незаконним виробництвом і розповсюдженням алкоголю. В Україні ринок нелегального алкоголю визнали найбільшим в Європі (50 %), тому державний бюджет щороку втрачає близько 360 млн. євро. У Західній Європі середній показник виробництва нелегального алкоголю становить 11, 5 % [19]. Заважає побороти таку ситуацію в Україні, перш за все, корупція. 8 листопада 2018 р. був прийнятий Закон “Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів України щодо покращення адміністрування та перегляду ставок окремих податків і зборів”, який передбачає низку заходів по боротьбі з виробництвом і реалізацією нелегального алкоголю. Зокрема, передбачається запровадження нової державної електронної системи адміністрування та окремих облік руху етилового спирту, що дозволить в режимі реального часу відстежувати виробництво і переміщення спирту всіма суб'єктами господарювання. Вводиться щоденна електронна звітність платників податків, що полегшить роботу контролюючих органів. Встановлюється нульова ставка акцизного збору на етиловий спирт, що використовується у виробництві харчового оцту, парфумерії, косметичний та технічних продуктів, біоетанолу. За цілу низку порушень оподаткування в сфері виробництва, зберігання та перевезення спирту встановлюються штрафи від 2 % до 50 % акцизного збору від відповідних обсягів етилового спирту.

Висновки. Таким чином, ми можемо стверджувати, що Україна, як і більшість країн Європи, намагається втілювати в життя запропоновані ВООЗ стратегії подолання надмірного споживання алкоголю. Особливо це стосується стратегії посилення обмеження на доступність алкоголю. Значна частина норм в українському законодавстві наздоганяє європейські стандарти, але за окремими нормами ми “крокуємо в ногу з Європою”. Зокрема, це стосується правового регулювання часу роздрібного продажу алкогольних напоїв та встановлення місць продажу алкоголю. У той же час, державою здійснюється слабкий контроль за реалізацією вказаних норм. Наступні стратегії ВООЗ по витверженню нації будуть розглянуті нами у подальших статтях.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Global status report an alcohol and health 2018. URL: https://www.who.int/substance_abuse/publications/global_alcohol_report/en
2. Пецух Л. Україна - у ТОП-20 країн, де найбільше людей помирають через алкоголь. URL: <https://expres.online/archive/news/2018/07/05/300476-ukrayina-top-20-krayin-naybilshe-lyudey-pomyrayut-alkogol>
3. За рівнем споживання алкоголю Україна – шоста у світі. URL: <https://wz.lviv.ua/news/374076-zarivnem-spozhyvannia-alkoholiu-ukraina-shosta-u-sviti>
4. 80% українських підлітків пробували алкоголь, кожен другий підліток пробував палити, і 10% підлітків мають сильну залежність від Інтернету, - згідно з дослідженням за підтримки ЮНІСЕФ. URL: https://www.unicef.org/ukraine/ukr/media_29739.html
5. Линник С. Реалізація в Україні Глобальної стратегії ВООЗ “Скорочення шкідливого споживання алкоголю”. URL: http://lvivacademy.com/vidavnitstvo_1/visnik10/fail/Lynnyk.pdf
6. Мелега К.П. Наукові засади найпоширеніших неінфекційних захворювань сучасності. URL: https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/16680/1/Колектив%20монограф-2017_Мелега.pdf
7. Глобальні Цілі Сталого Розвитку 2030. URL: [http://www.un.org.ua/images/documents/3615/цiлi_web\(2\).pdf](http://www.un.org.ua/images/documents/3615/цiлi_web(2).pdf)

8. Европейский план действий по сокращению вредного употребления алкоголя, 2012-2020 гг. Копенгаген, 2013. 84 с.
9. Иванов С.Ю. “Сухой закон”: правовые нормы та повсякденні практики у світі в XIX-XX ст. URL: [nPNWBdxlPZZIM2LaldgFyO7hnZJ24Tkg%20\(2\).pdf](https://nPNWBdxlPZZIM2LaldgFyO7hnZJ24Tkg%20(2).pdf)
10. Гончарук В.Я. Правове регулювання виробництва і обігу спиртних напоїв у Російській імперії в другій половині XIX – на початку XX ст. (На матеріалах українських губерній): автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2001. 20 с.
11. Олійник В. Вольному – воля, п'яному – рай. Пристрасті на „алкогольному” фронті в Російській імперії. URL: <https://dt.ua/history/volnomu-volya-p-yanomu-ray-pristrasti-na-alkogolnomu-fronti-v-rosiyskiy-imperiyi-.html>
12. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо надання органам місцевого самоврядування повноважень встановлювати обмеження продажу пива (крім безалкогольного), алкогольних, слабоалкогольних напоїв, вин столових: Закон України від 22.03.2018 р. № 2376-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2376-19>
13. Солоха Ю. Обмеження на продаж алкоголю: як це працює. URL: <https://blogs.ua.info.org/2018/04/16/obmezheniya-na-prodazh-alkogolyu-yak-ce-pracyue.html>
14. Правила роздрібної торгівлі алкогольними напоями: Постанова Кабінету Міністрів України від 30.07.1996 р. № 854. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/854-96-p>
15. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо обмеження споживання і продажу пива і слабоалкогольних напоїв: Закон України від 21.01.2010 р. № 1824. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1824-17>
16. Нові заборони в Європі: наступ на паління та алкоголь. URL: http://www.autotravel.ua/calculator/novi-zaborony-v-europe/view_print/
17. Скільки Україна заробила на штрафах за розпивання алкоголю. URL: https://gazeta.ua/articles/life/_skilki-ukrayina-zarobila-na-shtrafah-za-rozpivannya-alkogolyu/894086
18. Офіційний вік для продажу алкоголю в різних країнах світу. URL: <http://likar-mav.com.ua/blog/27-alkogolnij-vik>
19. Протверезити нелегалів: як в 2019 боротимуться з тіншовим алкоголем. URL: <https://www.epravda.com.ua/publications/2019/03/12/645238/>

REFERENCES:

1. Global status report an alcohol and health 2018. Retrieved from https://www.who.int/substance_abuse/publications/global_alcohol_report/en [in English].
2. Petsukh, L. Ukraine u TOP-20 krain, de naibilshe liudei pomyraiut cherez alkohol [Ukraine in the TOP-20 countries where most people die because of alcohol]. Retrieved from <https://expres.online/archive/news/2018/07/05/300476-ukrayina-top-20-krayin-naybilshe-lyudey-pomyrayut-alkogol> [in Ukrainian].
3. Za rivnem spozhyvannia alkoholiu Ukraina – shosta u sviti [According to the level of alcohol consumption, Ukraine is the sixth largest in the world.]. Retrieved from <https://wz.lviv.ua/news/374076-za-rivnem-spozhyvannia-alkoholiu-ukraina-shosta-u-sviti> [in Ukrainian].
4. 80% ukrainytskykh pidlitkiv probuvaly alkohol, kozhen druhyi pidlitok probuvav palyty, i 10% pidlitkiv maiut sylnu zalezhnist vid Internetu, - zghidno z doslidzhenniam za pidtrymky YuNISEF [80% of Ukrainian teenagers were drinking alcohol, every second teenager was smoking, and 10% of adolescents have a strong dependence on the Internet, according to a UNICEF-supported study.]. Retrieved from https://www.unicef.org/ukraine/ukr/media_29739.html [in Ukrainian].
5. Lynnyk, S. Realizatsiia v Ukraini Hlobalnoi stratehii VOOZ “Skorochennia shkidlyvoho spozhyvannia alkoholiu” [Implementation of the WHO Global Strategy on Reducing Harmful Alcohol Consumption in Ukraine]. Retrieved from http://lvivacademy.com/vidavniststvo_1/visnik10/fail/Lynnyk.pdf [in Ukrainian].
6. Meleha, K. P. Naukovi zasady naiposhyrenishykh neinfektsiinykh zakhvoriuvan suchasnosti [Scientific principles of the most common non-infectious diseases of the present]. Retrieved from https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/16680/1/Kolektyv%20-monohraf-2017_Meleha.pdf [in Ukrainian].
7. Hlobalni Tsili Staloho Rozvytku 2030 [lobal Sustainable Development Goals 2030]. Retrieved from [http://www.un.org.ua/images/documents/3615/tsili_web\(2\).pdf](http://www.un.org.ua/images/documents/3615/tsili_web(2).pdf) [in Ukrainian].
8. Evropeiskyi plan deistvyi po sokrashcheniyu vrednogo upotrebleniya alkoholia, 2012-2020 hh. [European action plan to reduce the harmful use of alcohol, 2012-2020]. (2013). Kopenhahen [in Russian].
9. Ivanov, S. U. “Sukhyi zakon”: pravovi normy ta povsiakdenni praktyky u sviti v XIX-XX st. [“Dry law”: legal norms and everyday practices in the world in the nineteenth and twentieth centuries]. Retrieved from [nPNWBdxlPZZIM2LaldgFyO7hnZJ24Tkg%20\(2\).pdf](https://nPNWBdxlPZZIM2LaldgFyO7hnZJ24Tkg%20(2).pdf) [in Ukrainian].
10. Honcharuk, V. A. (2001). Pravove rehuliuвання vyrobnytstva i obihu spyrtnykh napoiv u Rosiiskii imperii v druhi polovyni XIX – na pochatku XX st. (Na materialakh ukrainskykh hubernii) [Legal regulation of the production and circulation of alcoholic beverages in the Russian Empire in the second half of the nineteenth and early twentieth centuries. (On materials of Ukrainian provinces)]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Kharkiv [in Ukrainian].
11. Oliinyk, V. Volnomu volia, pianomu rai. Prystrasti na „alkoholnomu” fronti v Rosiiskii imperii

[Volunteers - will, drunk - paradise. Passion on the "alcohol" front in the Russian empire]. Retrieved from https://dt.ua/history/volnomu-volya-p-yanomu-ray-pristrasti-na-alkogolnomu-fronti-v-rosiyskiy-imperiyi-_html [in Ukrainian].

12. Pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo nadannia orhanam mistsevoho samovriaduvannia povnovazhen vstanovliuvaty obmezhenia prodazhu pyva (krim bezalkoholnoho), alkoholnykh, slaboalkoholnykh napoiv, vyn stolovykh: Zakon Ukrainy vid 22.03.2018 r. № 2376-YIII [On Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine regarding the powers of local self-government bodies to establish restrictions on the sale of beer (except non-alcoholic beverages), alcoholic beverages, low-alcohol beverages, table wine: Law of Ukraine dated March 22, 2018 No. 2376-YIII]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2376-19> [in Ukrainian].

13. Solokha, U. Obmezhenia na prodazh alkoholu: yak tse pratsiuie [Limit on alcohol sales: how it works]. Retrieved from <https://blogs.uainfo.org/2018/04/16/obmezheniya-na-prodazh-alkogolyu-yak-ce-pracyue.html> [in Ukrainian].

14. Pravyla rozdribnoi torhivli alkoholnymy napoiamy: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 30.07.1996 r. № 854 [Rules for retail trade in alcoholic beverages: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated July 30, 1996, No. 854]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/854-96-p> [in Ukrainian].

15. Pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo obmezhenia spozhyvannia i prodazhu pyva i slaboalkoholnykh napoiv: Zakon Ukrainy vid 21.01.2010 r. № 1824 [On amendments to certain legislative acts of Ukraine regarding the restriction of consumption and sale of beer and low-alcohol beverages: Law of Ukraine dated January 21, 2010 No. 1824]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1824-17> [in Ukrainian].

16. Novi zaborony v Yevropi: nastup na palinnia ta alkohol [New prohibition in Europe: an offensive on smoking and alcohol]. Retrieved from http://www.autotravel.ua/calculator/novi-zaborony-v-europe/view_print/ [in Ukrainian].

17. Skilky Ukraina zarobyla na shtrafakh za rozpyvannia alkoholu [How much has Ukraine earned on the penalties for drinking alcohol]. Retrieved from https://gazeta.ua/articles/life/_skilki-ukrayina-zarobila-na-shtrafah-zarozpivannya-alkogolyu/894086 [in Ukrainian].

18. Ofitsiyni vik dlia prodazhu alkoholu v riznykh krainakh svitu [Official age for the sale of alcohol in different countries of the world]. Retrieved from <http://likar-mav.com.ua/blog/27-alkogolnij-vik> [in Ukrainian].

19. Protverezty nelehaliv: yak v 2019 borotymutsia z tinovym alkoholem [Discourage illegal: how in 2019 will fight shadow alcohol]. Retrieved from <https://www.epravda.com.ua/publications/2019/03/12/645238/> [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 30.03.2019

УДК 341.9

*Даниленко Дмитро Віталійович,
ст. викладач кафедри безпеки життєдіяльності
Національного університету «Одеська морська академія»
stremenovsky@mail.ru*

КОЛІЗІЙНИЙ МЕТОД В МІЖНАРОДНОМУ ПРИВАТНОМУ ПРАВІ

Досліджуються поняття та дія колізійного методу та колізійних норм у міжнародному приватному праві. Наводяться найпоширеніші колізійні прив'язки і відносини, до яких вони застосовуються: закон прапора, закону місця реєстрації судна, закон зіткнення суден, закон відповідальності власників суден. Вказано на форми та випадки, в яких здійснюється колізійний метод. Вказується на недоліки колізійного методу у міжнародному морському праві: колізійна норма ускладнює діяльність суду або іншого органу держави, який зобов'язаний застосовувати іноземне право, в різних державах колізійні норми можуть не співпадати, можливе зіткнення колізійних норм.

Ключові слова: колізійний метод, колізійні норми, міжнародне приватне право, колізійні прив'язки, уніфікація колізійних норм.

Danilenko D. COLLISION METHOD IN THE INTERNATIONAL PRIVATE LAW

The concept and effect of the collisional method and the conflict rules in private international law are explored. The most common collision bindings and relations to which they apply are: the law of the flag, the law of the place of registration of the vessel, the law of collision of vessels, the law of liability of vessel owners. It is indicated on forms and cases in which the collision method is carried out. It points to the disadvantages of the collisional method in international maritime law: the collision rate complicates the activity of a court or other body of a state that is obliged to apply foreign law, in different countries conflict rules may not coincide, a possible collision of conflict rules.

Key words: collision method, conflict rules, international private law, collision bindings, unification of conflict rules.

Постановка проблеми. Одним із основних методів у міжнародному приватному праві (МПП) є